

Východiska poety

Toto zamyšlení, jehož zadání jež jsem dostal od mého učitele bojového umění Víta jsem veřejně přenesl v rámci večerní zábavy na [karlovickém sympóziu](#). Vítovy otázky zněly: Východiska poety? Proč, jak a o čem? Jak začít, jak pilovat...? Cena osobní zkušenosti a její (ne)sdělitelnost? Proč nemá cenu přeposílat skupinám moudra z internetu?

Východiska poety.. To je těžké téma, sám bych tomu rád rozuměl. Dílko je proloženo poesíí jež mi pro ten účel připadala příhodná, autory lze dohledat u strejdy Google.

Lapidární východisko odkud a kam

Marketem jsem brouzдал a hledal štěstí v mražáku
chtěl jsem se jen dobře najíst zbytek jsem měl na háku.
byl jsem odvařenej a byl jsem poraženej, na konci století.
A co teď ? Jak je ti?

Hlava mi třeštila ze všech výhodných slev
i slovo láska znělo jako když čůráš a plech.

Pak jsem se vrátil domů s igelitkou plnou jídla
cpal jsem se salátem a čínská polívka stydla.
Noci jsou dlouhý, ale roky letí, odkud a kam se radši neptám.

Druhé východisko ku psaní je prostě zachování paměti.

Kdysi jsem se zúčastnil přednášky včelařského odborníka pana Vydry z Brna. Tento přednášející vstupoval s posluchači do ostrých polemik a kontroverzí. Když jsme se jej na to zeptali, odpověděl se smíchem:

„Kdyby jste se na hlavu postavili, nemáte šanci si zapamatovat více než 30% přednášky, pokud se mi podaří zapojit emoce, dostanete se až na 60% a kdo si chce pamatovat všechno, ať si vezme tužku a začne si dělat poznámky.“

S hrůzou jsem zjistil, že všechny zážitky z mládí, velkolepé čundry, sjíždění českých řek a kdo ví co všechno ještě, mi zmizelo z paměti. Zůstalo vědomí, že to bylo úžasné, ale nic víc.

Tak jsem dal do zapisování, taky kreslení obrázků. Zahájil jsem návrat do dětství a začal znovu chodit na čundry, nořit se do přírody na mystické procházky, jezdit na vodu, číst vzácné a podivné knížky a pořizovat si všelijaké zápisky..

V vzápětí jsem zjistil, že zápisek si po svém dopsání začíná žít svým vlastním životem, už není můj, ale svůj. Všechno kolem se mění, ale zápisek zůstává ve stejné formě.. a není za něj nutno nijak bojovat.

Člověk sám sebe vlastně nevidí. Jeho podvědomí je pro něj větší záhada, než cokoli vnějšího. Zde, při čtení sebe sama, se najednou otvírá možnost zahlédnout a stopovat sebe sama, poměrně jasnozřivě..

Když se to psaní daří je to skvělé. Když se to nepodaří, je to průšvih, ale vlastně i úžasná nápověda, člověk nachází třísku ve svém oku, poznává sám sebe i v negativních aspektech, jež jsou většinou v běžném vědomí dokonale zamaskovány, člověk to nevidí, protože je to tak "normální a samozřejmé.."

Zavřu se do sebe na osm knoflíků,
vezmu si s sebou jen kapesník čistej.
Jak hlemýžď v ulitě, jak párek v rohlíku
budu si konečně sám sebou jistej.

Budu si lebedit před světem ukrytý,
ať si mi nadávaj', ať do mě buší,
trošku si promáznu mozkový závity,
provětrám svědomí, dofouknu duši.

A zde přichází **mystické východisko, je to východisko tvorby a hry**, při psaní se odkudsi z hloubky podvědomí, z úplného neznáma, vynořují věty, myšlenky a obraty.

Vít nabízí otázku o čem psát.. Inu co čemkoli co člověka zaujme. Stačí začít a pak už to jde samo. Někdy samo silné téma chce být napsáno a tak si hledá pisálka, který by to udělal a protože je pisálků celkem málo a není tedy v tom tedy skoro žádná konkurence, tak i na úplného blátošlapa jako jsem já, může přijít zajímavé téma.

Další východisko je psychologické, v mládí nás učili, že člověk běžně využívá jen 20 % své mozkové kapacity. Dnes to podle vědy vypadá tak, že celý mozek má pořád spoustu práce, ale my máme vědomý přístup jen k těm 20 % a celý zbylý ledovec ukrytý, utopený v tajemnu, je velice obtížné zkoumat. Ovšem v rámci her a radosti z tvorby je podvědomí přilákáno až na těsný dotyk.

Vít položil otázku - **jak se pilovat?** Tak tady se hodí sepisování nejvíce. Člověk při čtení svého vlastního spisku, v něm - tedy v sobě, najde kdejaký podivný aspekt, co však s tím? Se svými dvaceti hlasovacími procenty toho v sobě pisálek moc nezmění, použití vůle způsobuje ve vnitřních krajinách paseku. Ego umí problémy vytvářet, ale ne je řešit.

Zde přichází ke slovu čikung, jmenovitě dýchání. Pokud se daří problém prodýchat onou "jemnou zářící nití táhnoucí se od vršku hlavy až pod pupek" a vydýchat ven jemným výdechem "až na kraj světa", pak se nabízí možnost jak se časem stát takovým, jakým chci být.

Dalším východiskem je **čistý papír**. Jeden spisovatel buddhistických knížek, jehož jsem ve věci tohoto spisku konzultoval, mi poradil, ať si vezmu čistý papír, předstírám četbu a ať vykládám co mi přijde na jazyk. Byl to od něj výraz velké vypravěčské suverenity a sebejistoty. No viděl jsem to fungovat u mágů Duška a Vyskočila, ale sám na to nemám. Moje zkušenost se spontánní improvizací je, že se v reálném životě bez scénáře a řádného týlového zabezpečení, neodehraje vůbec nic. Tak silné zřídlo inspirace prostě nevlastním, říkám si, nemusí tryskat - stačí když kape..

Jiný spisovatel, mi zase vysvětlil, že zásadním východiskem **je návykovost**. Člověk s tím psaním, stejně jako s kouřením, z falešné frajeřiny naivně začne a náhle zjistí, že nemůže přestat. A tak si dává novoroční předsevzetí, že už nenapíše ani slovo a aby neměl tak černé svědomí, tak pokaždé na nový rok vymaže z adresáře jednoho vylosovaného šťastlivce, jemuž se dostane blaha vynětí ze seznamu pisálkových obětí.

Jiným východiskem je **samotný život**.

Poeta si pomalu zvyká,
kterak jej osud žvýká..
Jak je drtí ústa smrti do neuvěřitelné
podoby stravitelné..

Jakákoli **vlastní tvorba zahání samotu**, rozkoš duševní přináší jistý jas do prožívání, úsměv a dobrý konec, otevírají srdce, člověk je ochotnější naslouchat ostatním i když s nimi nemusí souhlasit.

Nejlepší život má přece jen fantasta
To co nemá, to si vymyslí
Však plánů všelijakých má na sta
Většinou však nesmysly

Přítomný z nich, ale vyniká
mozkovou činností horečnou.
Mžikem taxametru staví zámky z větru
když se baví se slečnou..

Jasně **východisko je klauniáda**.. napsat něco srandovního, picnout tam nějaké paradoxy, nešetřit v humorném pohledu sebe ani jiné - je prostě špica..

Dalším **východiskem je zoufalství**, přímo jobovské. Aby člověk ostře viděl a mohl popsat světlé aspekty světa, musí vést až po pás v temnotách, proto mám rád třeba Haška, Hrabala, Váchala nebo Bondyho, tam je to cítit až moc..

U nádraží za pátým rohem nashledanou, chci říct sbohem!
Mám jen sebe a zavazadla.. Já který jsem sebe přečkal, po sté ti na
srdce kladu, sleduj mě ve snách a [jízdním řádu](#)..

Ano, toto **terapeutické východisko** umožňuje se srovnat se silnými
zážitky, dokonce ze svých stínů čerpat sílu, která by jinak zůstala "v
zóně tabu" ležet ladem, nebo by dokonce škodila. Je to velká záhada,
že na ty největší a nejtajemnější otázky, nejsou žádné smysluplné
odpovědi. Že ty otázky mají smysl pouze samy o sobě..

Pokud jde o **pilování spisovatelských technik**, nemohu příliš
sloužit. Výzev k návštěvě dovednostních kurzů vodáckých psavců jsem
nedbal. Vlastně ani nevím, jestli s tím sepisováním pomalu nekončím.
Kdyby mi Vít nezadal téma, tak bych nic nesepisoval. Byli jsme zjara
na vodě, ale žádný zápisek nevznikl, možná proto, že jsme se Susedem
přepustili hlavní role mladším a oni se jich zhostili na jedničku. Celou
výpravu byla tak ukrutná sranda, jakou dokáže vykouzlit jenom
poučené mládí. My stará garda, jsme povstávali jenom, když našim
vtipálkům zahrozilo, že dostanou po hubě, ale to už je jiná pohádka..

Konzultoval jsem to spisovatelství s redaktorem (asi) Britských listů a
ten mě poučil, že **psaní má sloužit**. Tedy že si má člověk, dopředu
uvážit, čemu bude přisluhovat, co ve svatém zájmu ve spisku vyleští a
na co vylije kýbl hnoje. Pak teprve naostřit brko a chutě do díla! Tak
bohužel, na toto mě opravdu nepřijde, pokud občas přiohnu
skutečnost, pak jen proto, aby to byla větší sranda a rozhodně ne
abych posílil ideje správného světonázoru. Na toto triko jsem asi před
půl rokem, v tehdejší divoké atmosféře, napsal večerníčkovou
pohádku **Mach a Šebestová - prezidentské volby**:

„Hele Machu" řekla Šebestová „Znám jednoho sprostého dědečka a
toho chtějí vyhodit z jeho domu při jakýchsi volbách. Chce to udělat
jakási zlá kavárna a je v tom namočeněj i lotr Horáček a taky Pažout."

„Já ti nevím Šebestová, abychom nepřestřelili, on je ten děda opravdu
dost divný, ale jak říká soudružka učitelka, máme bránit slabé a staré
lidi" říká Mach a vytahuje sluchátko..

„Haló haló, potřebovali bychom moře voličů, pro dědečka Miloše.“

„říkáte moře voličů pro Miloše? A proč né.. To zas bude velké volební překvapení..“

A ono jo, jenom to Mach dořekl, najednou se kolem Prahy rozvlnilo ohromné moře dědečkových voličů, ale ti lidičkové měli "ránu"- sveřepě hleděli z pod huňatých obočí, každý měl svoji pravdu, nevěřili novinám ani televizi a s nikým z nich nebyla žádná kloudná řeč..

Mach se Šebestovou se těch lidí lekli. „Poslouchej Machu co teě budeme dělat!“ zalomila rukama Šebestová. Mach vytáhl sluchátko a řekl „Byli bychom raději, kdyby ti voliči byli pryč.“

Sluchátko však nesouhlasilo „Víte děti, vyhladit moře voličů - to bude obrovská ostuda a vrhne to špatné světlo na třetí Bé i na soudružku učitelku..“

Šebestová si však ví vždycky rady „Ty jsi trdlo Machu, musíme se s těmi lidmi skamarádit, aby už nehleděli jako vrahové, ale abychom si mohli navzájem věřit.“

Přistoupila k dědečkovým voličům, vzala je za ruce a říká „Vám se určitě něco moc zlého stalo a já s Machem a s ostatními bychom vám chtěli pomoci, ať se vám žije stejně dobře jako nám a ať se spokojeně smějete jako my..“ Smála se do tváří těch podivných lidiček. Jak to celé dopadlo se prozatím neví.

Co tím myslím? **Uniknout dovnitř**, před manipulací zpravodajstvím, těmi děsivými mediálními pohádkami tisíce a jedné noci, jaké dříve znal jen střední a blízký východ. Vlnobití vášní! V zemi nafta! V srdci žár!

To je soda, samá voda - voda asi vášně neuhasí ztrácím slova, zas a znova, tohle se snad nikdy nezastaví..

Vít zmínil otázku "**Instantních internetových mouder**". Nu tato dílka mohou kdekoho chytit za srdéčko. Nemusí jít ani o celou stránku moudrostí. Třeba jenom veršík..

„Svět je příliš malý na to - aby se v něm minuli dva lidé..“

Pravda je prostě taková, že ten svět je dost velký, aby se ti dva lidé minuli. Zde je v druhém plánu obsažen koncept duchovní čistoty, tedy, že si ti kdo se minuli, za to mohou sami. Člověk nemusí být velkým pozorovatelem, aby viděl, že úplně minulé se v čase, okolnostech a prostoru, je úplně běžné.

Příznávám se, že těmto moudrům vlastně nerozumím, líčit svět jaký není a bulíkovat lidi ve smyslu, že za jejich trable zpravidla můžou ti kolem, co ještě nedorostli, nastolovat přitom nerealistické životní strategie.

Možná si víc než sám
Možná je múza kousek síly
Možná to čist chce dál..
Ať tomu rozumíš.

Proč jsou zkušenosti nesdělitelné? Jak to bylo?? Kung-Fu.. Práce a čas. Bylo by to vlastně hrozné, kdyby bylo možno pokročit bez práce a vynaložení spousty času. Kdejaký jalový bohatec by si zaplatil učitele, který by z něj učinil atleta a učence, jenom tak zlehka, znuděně, bezpracně. Proto je všechno tak obtížné a člověk tak zabeđený a cesta neprosekaná. Pak je možné se škrábat svojí cestou se zaujetím a vášní.

Výpiskový aparát - aneb hroživé příklady

Petr Hruška: O psaní a hledání přiléhavých slov.

Kdo by neznal Repinův obraz Záporožští kozáci píše dopis tureckému sultánovi! Za normalizace byl v každé čítance, neboť Repin byl Rus, a jeho vypjatý realismus byl komunisty vydáván za vzor pro všechny tvůrce správného umění. Nic to ovšem nemění na tom, že ten obraz má v sobě nádherné gusto a strhující rozmáchlost. Zachycuje historický okamžik z konce osmnáctého století, v němž nezkontrolovaní záporožští kozáci, diktují písaři odpověď tureckému sultánovi, když ten jim písemně přikázal, aby složili zbraně a konečně přestali rušit klid Jeho výsosti, "bratra Slunce a Měsíce", svými divokými výpady. Hleděl jsem na ten obraz celé dětství, a nechával se unášet tou změtí a vášní, s níž tady někdo něco psal.. A říkal jsem si - co to asi muselo být za slova, za věty, když dokáží lidi tak strhnout a učinit z psaní takový požitek! Ano, tady poprvé mi vlastně docházelo, jakým úchvatem může psaní být... Dal bych tehdy nevím co za to, kdybych mohl znát text toho magického dopisu, ale v žádné normalizační bolševické čítance nebyl k mání, přestože byl Repin Rus, a realista, a vzor všech tvůrců, a kozáci stáli na ruské straně. Až tei, ve svobodných poměrech, jsem zjistil, že původní znění textu historie zachovala. Až tei jsem si konečně mohl přečíst dopis, který se pro mne dávno stal, jakýmsi symbolem divoké radosti ze psaní, z nacházení přiléhavých slov.

Pokud jde o východisko celospolečenské **prospěšnosti sepisování**, dříve tak zdůrazňovaného, byl bych velmi skeptický. Arnošt Goldflam provedl dojmavou simulaci 70. narozenin mého oblíbeného básníka Ivana Wernische:

Salonek restaurace „Na hnusné vyhlídce“ je slavnostně vyzdoben. Visí tu ze stropu girlandy všude veliké vázy s květinami, v mísách hojnost vybraných jídel, dlouhý stůl, ke kterému by se vešla snad stovka lidí, je pokryt zdobnými ubrusy na nichž jsou aranžovány stříbrné přibory umně složené ubrousky a křišťálové slánky pepřenky a cukřenky. Kolem zdí otománky, pohovky a různorodá sedátka i lehátka. Ven i dovnitř kmitají číšníci s dalšími doplňky.

(Otevírají se dveře, vchází básník, oslavenec, čerstvý sedmdesátník I.W.)

„To jsem překvapen, taková oslava, to jsem si snad ani nezasloužil I když ... na druhé straně, já se věnuji poesii již řadu let, myslím, že jsem vytvořil mnoho výborných veršů, jaké by ani lecjakého nositele Nobelovy ceny nenapadly. Jen o ztichlých lagunách v zákrytech řek, na kterých se vznešeně houpají labutě pod smutečnými vrbami, kolik jsem toho napsal! A jaké jiné, působivé obrazy.. No nic, dosti o tom. Jakou krásnou oslavu mi moji čtenáři, moji ctitelé připravili, a kdoví s čím ještě přijdou? No, usadím se v čele stolu a budu čekat. Ale jedno si zatím dám.”

(Volá na číšníka)

„Hej, ty hnusáku. dones mi tygří oko. Doufám, že víš, co to je!“

„Jak si přejete, Mistře, pivečko a jednu zelenou.“

„Tak nemel a hni sebou. A vezmi hned dvě sady!“

(Vmžiku je to na stole, rázem vypito, objednáno znovu. Ozve se velebná hudba, otevírají se dvoukřídle dveře, vchází přátelé a obdivovatelé a čtenáři našeho velkého básníka.)

„Drahý Mistře, dovolili jsme si, na oslavu Tvého vzácného jubilea, připravit tuto malou oslavu. Všeho je tu dle libosti, tak se řádně nafutrujeme. Také jsme si řekli, vědomi si toho, že jsi znám jako znalec a ctitel krásy, že přivedeme ty nejznamenitější šlapky z celého města. Budou nám povůli, neměj obavy, všechny jsme nechali předem lékařsky vyšetřit. Můžeš se pěkně dívat. Jen si to užij!“

(Do místnosti se nahrnou podivné ženštiny, hýkají nakřáplými hlasy, vrhnou se na jídlo, pití a přítomné muže. Odtáhnou je na ta různá lehátka a oddají se orgiím. Všude smích, výkřiky a vrzání nábytku.)

(Básník I.W. popíjí už sedmé tygří oko. Slzy mu padají do piva.)

„Darebáci, hajzli. Kurvy! Místo abych já slavil, byl tu uctíván a oslavován, sedím tu sám! Ani ministr žádný nepřišel, aby mi

poděkoval za celoživotní dílo, nebo mi dal aspoň nějaký prachy, vždyť jsem se za celý život nedomohl žádného bohatství, co bohatství, prakticky jsem chudák. Ani pořádný důchod mi nedali!“

(Vtom se do sálu vřítí jednotka rychlého nasazení, rozestaví se kolem stěn. Přicházejí ministři, kultury, práce a sociálních věcí a také financí.)

„Přicházíme, abychom Ti, drahý Mistře, vrazili korporativně pár facek. Přečetli jsme celé Tvé dílo a shledali jsme, že jsi celých sedmdesát let tyl na náš řád. Vždyť to jsou samé sprostáčiny! Protože Ti ale není co vzít, co zabavit, tak se aspoň odreagujeme a chlapsky Ti namlátíme.“

(Vrhnou se na něj a dají mu co proto. Pak odejdou i s jednotkou rychlého nasazení. Básník se sbírá ze země, roztrhané šatstvo, opuchlé oko, modřiny a krev. Úpí.)

„Tohle mám za všechno? Přináším celý život lidem krásu a to je vděk? Co knih jsem napsal a nic! Proč nikdo nepochválí aspoň tu čítanku mé vybrané literatury pro první až třetí třídu. Nikdo nezapívá mé německé texty pro tu jejich Blasmusik? Vždyť zlidověly, každý si to tam v tom Bavorsku zpívá a nikdo ani nevzpomene, že jsem je napsal já! Co moje fekální poezie? Kde je můj slovník prasáren dvacátého a dvacátého prvního století! Kde je Erotika do vaší kuchyně! Prasárničky pro mateřské školy? černá hodinka pro kominíky? Kde to všechno je? Kde to je?“

(Básník do sebe naliže dvanácté tygří oko, chytí se za srdce a sesune se k zemi. Zdá se, že nedýchá. Všichni se k němu shrnou a nakloní se nad něho. V mlze ještě zahlédne tvář, jejich udivený výraz.)

„A je poněm! Neměl tolik chlastat!“

„A taky proč zval tolik těch šlapek? Na co mu to bylo? Kdo to teď všechno bude platit? Utečeme, co říkáte?“

„A co bude s tou mrtvolou?“ „Co, co, to už nám může být jedno, ne? Ať si ho sklídí pinglové! Vždyť ho můžou hodit k popelnicím, ne? Třeba si ho někdo vezme! Stejně.. na co je komu básník, kdo to potřebuje? Nikdo! Ještě ho pochčijeme, ne?“

„No to je napad!“

(Rozepnou poklopce, ženy vyhrnou sukně a básníka zaplaví proud teplé vláhy. Víc už nezahledne, musí zavřít oči a je konec. Hlavou mu táhne podivná poslední myšlenka.)

„To byla ale krásná oslava. Všichni přišli, lidi mě holt mají rádi. Každý mě čte, i ty malé děti. Ministři i kurvy. Všichni. Je to nádhera! Úplně mě to hřeje..“

(Rozhostí se temnota. Zmíněné proudy vyplaví básníka ven z hostince, do řeky, která tiše plyne okolo. Slunce hřeje a básníkovo tělo se houpá na vlnách a pluje dál a dál, až do moře. Kolem plují tisíce různobarevných rybiček. Moře básníka kolébá, šupiny rybek se tu a tam blýsknou v paprscích a mořské panny zpívají jemnými a lahodnými hlasy tichou ukolébavku..)

Takže poslední, **závěrečné východisko**, jsem čmajzl Vodňanskému a Skoumalovi:

Řekni si pisálku.. Co chceš od života?

S úsměvem idiota svoji lásku chci dát.
S touhou a vášní a něhou pierota
s věrností don Quijota, jen míti rád.
Když podléhá tmě vysoké letní nebe,
usměje se na mě - jak žádná nedovede..